

OCENA SYTUACJI
EKONOMICZNO-PRODUKCYJNEJ
ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ
W LATACH 2015-2020

WARSZAWA 2021

**OCENA SYTUACJI
EKONOMICZNO-PRODUKCYJNEJ
ROLNICTWA I GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ
W LATACH 2015-2020**

OCENA SYTUACJI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNEJ ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ W LATACH 2015-2020

Opracował zespół pod redakcją naukową
prof. dr. hab. Mariana Podstawki

w składzie:

prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk
prof. dr hab. Jacek Kulawik
dr hab. Barbara Chmielewska, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Renata Grochowska, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Mariola Kwasek, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Julian T. Krzyżanowski, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Aldona Skarzyńska, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Iwona Szczepaniak, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Marek Wigier, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Agnieszka Wrzochalska, prof. IERiGŻ-PIB
dr hab. Paweł Chmieliński
dr hab. Barbara Wieliczko
dr Łukasz Ambroziak
dr inż. Zbigniew Floriańczyk
dr inż. Bożena Karwat-Woźniak
dr Cezary Klimkowski
dr Paweł Kraciński
dr inż. Wiesław Łopaciuk
dr inż. Robert Mroczek
dr Dorota Pasińska
dr Aleksandra Pawłowska
dr inż. Joanna Pawłowska-Tyszko
dr Ewa Rosiak
dr inż. Michał Soliwoda
dr inż. Piotr Szajner
dr inż. Adam Wasilewski
dr Danuta Zawadzka
mgr inż. Bogdan Buks
mgr Jadwiga Drożdż
mgr Wiesław Dzwonkowski
mgr inż. Justyna Herda-Kopańska
mgr inż. Krzysztof Hryszko
mgr Łukasz Zaremba

ISBN 978-83-7658-864-3

WARSZAWA 2021

Autorzy publikacji są pracownikami Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego: prof. dr hab. Marian Podstawka (ORCID nr 0000-0002-3834-0743), prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk (ORCID nr 0000-0002-5052-3462), prof. dr hab. Jacek Kulawik (ORCID nr 0000-0001-8731-1765), dr hab. Barbara Chmielewska, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0003-1609-4809), dr hab. Renata Grochowska, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0002-0102-953X), dr hab. Mariola Kwasek, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0002-3691-1733), dr hab. Julian T. Krzyżanowski, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0001-6418-154X), dr hab. Aldona Skarżyńska, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0003-0912-0837), dr hab. Iwona Szczepaniak, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0002-1511-4428), dr hab. Marek Wigier, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0001-5134-2295), dr hab. Agnieszka Wrzochalska, prof. IERiGŻ-PIB (ORCID nr 0000-0001-5361-0089), dr hab. Paweł Chmieliński (ORCID nr 0000-0001-8377-0702), dr hab. Barbara Wieliczko (ORCID nr 0000-0003-3770-0409), dr Łukasz Ambroziak (ORCID nr 0000-0001-8708-841X), dr inż. Zbigniew Floriańczyk (ORCID nr 0000-0002-3954-1547), dr inż. Bożena Karwat-Woźniak (ORCID nr 0000-0003-2503-5181), dr Cezary Klimkowski (ORCID nr 0000-0002-7160-4683), dr Paweł Kraciński (ORCID nr 0000-0003-2906-8618), dr inż. Wiesław Łopaciuk (ORCID nr 0000-0003-2848-1312), dr inż. Robert Mroczek (ORCID nr 0000-0003-2238-3885), dr Dorota Pasińska (ORCID nr 0000-0003-4363-9202), dr Aleksandra Pawłowska (ORCID nr 0000-0001-8964-3624), dr inż. Joanna Pawłowska-Tyszkó (ORCID nr 0000-0001-5232-3301), dr Ewa Rosiak (ORCID nr 0000-0002-4102-9235), dr inż. Michał Soliwoda (ORCID nr 0000-0003-4207-4641), dr inż. Piotr Szajner (ORCID nr 0000-0002-4786-1962), dr inż. Adam Wasilewski (ORCID nr 0000-0003-0863-3219), dr Danuta Zawadzka (ORCID nr 0000-0003-4762-9888), mgr inż. Bogdan Buks (ORCID nr 0000-0001-7111-6279), mgr Jadwiga Drożdż (ORCID nr 0000-0003-3096-3177), mgr Wiesław Dzwonkowski (ORCID nr 0000-0002-8996-1419), mgr inż. Justyna Herda-Kopańska (ORCID nr 0000-0003-1351-8338), mgr inż. Krzysztof Hryszko (ORCID nr 0000-0003-2274-0942), mgr Łukasz Zaremba (ORCID nr 0000-0002-2504-5892).

Recenzent

Prof. dr hab. Mieczysław Adamowicz, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

Korekta

Joanna Gozdera, Barbara Pawłowska, Barbara Walkiewicz

Redakcja techniczna

Leszek Ślipki

Projekt okładki

Leszek Ślipki

ISBN 978-83-7658-864-3

Nakład 220 egz. Ark. wyd. 20,5

Druk: Dział Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej Państwowego Instytutu Badawczego

ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa, tel.: (22) 50 54 685

e-mail: dw@ierigz.waw.pl; http://www.ierigz.waw.pl

SPIS TREŚCI

Część I. Rolnictwo i gospodarka żywnościowa w latach 2015-2020 – wybrane charakterystyki **9**

Rozdział I. Wyniki produkcyjne rolnictwa **9**

Dr hab. Aldona Skarżyńska, prof. IERiGŻ-PIB

1. Ocena zmian uwarunkowań makroekonomicznych produkcji rolniczej 9
2. Metodyka kalkulacji wyników ekonomicznych produktów rolniczych 12
3. Wyniki badań 15
4. Podsumowanie 29
- Bibliografia 29

Rozdział II. Sytuacja na rynkach rolnych **30**

*Dr inż. Piotr Szajner, dr Ewa Rosiak, dr Danuta Zawadzka, dr Dorota Pasińska,
dr Wiesław Łopaciuk, mgr Krzysztof Hryszko, mgr Wiesław Dzwonkowski,
mgr Łukasz Zaremba*

1. Uwarunkowania rynkowe w 2019 r. 30
2. Rynek zbóż w sezonie 2019/20 32
3. Rynek rzepaku 35
4. Rynek cukru 38
5. Rynek ziemniaków 40
6. Rynek owoców i warzyw 44
7. Rynek mięsa wieprzowego 49
8. Rynek mięsa wołowego 52
9. Rynek drobiu 54
10. Rynek mleka i przetworów mlecznych 57
11. Rynek ryb 60
- Bibliografia 63

Rozdział III. Finanse rolnictwa w latach 2016-2019 **66**

*Prof. dr hab. Jacek Kulawik, dr hab. Barbara Wieliczko, dr inż. Joanna Pawłowska-Tyszko,
dr inż. Michał Soliwoda, dr inż. Zbigniew Floriańczyk, dr Cezary Klimkowski,
mgr inż. Justyna Herda-Kopańska*

1. Dochody gospodarstw rolnych 66
2. Wsparcie budżetu krajowego i Unii Europejskiej 76
3. Kredytowanie rolników 88
4. Ubezpieczenia społeczne, gospodarcze i podatki 98
5. Przepływy finansowe 110
- Bibliografia 116

**Rozdział IV. Sytuacja produkcyjno-ekonomiczna przemysłu spożywczego
w latach 2015-2019** **118**

Dr hab. Iwona Szczepaniak, prof. IERiGŻ-PIB, mgr Jadwiga Drożdż

1. Rozwój produkcji przemysłu spożywczego	118
2. Inwestycje w przemyśle spożywczym	126
3. Sytuacja finansowa przedsiębiorstw przemysłu spożywczego	130
4. Struktura podmiotowa przemysłu spożywczego	139
5. Podsumowanie	143
Bibliografia	144

**Rozdział V. Handel zagraniczny i międzynarodowa konkurencyjność
polskiego sektora rolno-spożywczego w latach 2015-2019** **146**

Dr inż. Piotr Szajner, dr hab. Iwona Szczepaniak, prof. IERiGŻ-PIB

1. Ogólne tendencje w polskim handlu zagranicznym sektora rolno-spożywczego	146
2. Czynniki determinujące polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi	149
3. Struktura towarowa handlu zagranicznego żywnością	153
4. Struktura geograficzna handlu zagranicznego żywnością	156
5. Ocena konkurencyjności sektora rolno-spożywczego na rynkach zagranicznych	160
6. Podsumowanie i wnioski	174
Bibliografia	176

**Cześć II. Rolnictwo i gospodarka żywnościowa w pierwszym okresie
pandemii w 2020 r.** **179**

**Rozdział I. Wpływ pandemii COVID-19 na sektor rolno-spożywczy
i obszary wiejskie w Polsce w 2020 roku** **179**

*Prof. dr hab. Stanisław Kowalczyk, dr hab. Barbara Chmielewska, prof. IERiGŻ-PIB,
dr hab. Julian Krzyżanowski, prof. IERiGŻ-PIB, dr hab. Mariola Kwasek, prof. IERiGŻ-PIB,
dr hab. Marek Wigier, prof. IERiGŻ-PIB, dr hab. Agnieszka Wrzochalska, prof. IERiGŻ-PIB,
dr hab. Paweł Chmieliński, dr inż. Zbigniew Floriańczyk, dr inż. Bożena Karwat-Woźniak,
dr Aleksandra Pawłowska, dr inż. Adam Wasilewski, mgr inż. Bogdan Buks*

1. Wpływ COVID-19 na globalny i krajowy PKB	179
2. Sytuacja ekonomiczna na krajowym rynku artykułów rolno-żywnościowych	182
3. Konsumpcja artykułów spożywczych podczas epidemii koronawirusa	188
4. Relacje handlowe oraz ceny na krajowym i międzynarodowym rynku	196
5. Przedsiębiorczość oraz zatrudnienie w rolnictwie i na obszarach wiejskich	205
6. Rynkowy i nierynkowy obrót ziemią	211
7. Dochody ludności wiejskiej i skala ubóstwa na wsi	217
8. Ocena sytuacji w turystyce	223

9. Potencjalny wpływ pandemii na dochody budżetowe oraz inwestycje gmin wiejskich i miejsko-wiejskich	229
10. Działania zapobiegające skutkom pandemii podjęte na forum UE	234
11. Podsumowanie i wnioski	237
Bibliografia	243

Rozdział II. Wpływ pandemii wywoływanej przez SARS-Cov-2 na sytuację na rynkach rolnych w Polsce **248**

Dr inż. Piotr Szajner, dr Ewa Rosiak, dr Danuta Zawadzka, dr Dorota Pasińska, dr Paweł Kraciński, dr Wiesław Łopaciuk, mgr Krzysztof Hryszko, mgr Wiesław Dzwonkowski

1. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi	248
2. Sytuacja cenowa na rynku produktów rolno-żywnościowych	251
3. Sytuacja podaży-popytu na rynku podstawowych produktów rolnych	252
3.1. Rynek zbóż	252
3.2. Rynek roślin oleistych	255
3.3. Rynek cukru	256
3.4. Rynek ziemniaków	258
3.5. Rynek owoców i warzyw	259
3.6. Rynek żywca wieprzowego	261
3.7. Żywiec wołowy	263
3.8. Rynek drobiu	264
3.9. Rynek produktów mlecznych	265
3.10. Rynek ryb	267
4. Branże najbardziej dotknięte skutkami pandemii COVID-19	269
Bibliografia	270

Rozdział III. Przemysł spożywczy i handel rolno-spożywczy w warunkach pandemii COVID-19 **273**

Dr hab. Renata Grochowska, prof. IERiGŻ-PIB, dr hab. Iwona Szczepaniak, prof. IERiGŻ-PIB, dr Łukasz Ambroziak, dr inż. Robert Mroczek, mgr Jadwiga Drożdż

1. Wpływ pandemii na sytuację produkcyjno-finansową przemysłu spożywczego	273
2. Wpływ pandemii na wybrane branże przemysłu spożywczego i kanały dystrybucji żywności	282
3. Wpływ pandemii COVID-19 na polski handel rolno-spożywczy	287
4. Wsparcie instytucjonalne w okresie pandemii COVID-19 – ogólnogospodarcze i dedykowane sektorowi rolno-spożywczemu	298
5. Podsumowanie	305
Bibliografia	307

Rozdział IV. Pandemia COVID-19 a finanse polskiego rolnictwa	309
<i>Prof. dr hab. Jacek Kulawik</i>	
1. Wprowadzenie	309
2. Podstawowe procesy i polityki makroekonomiczne oraz działania antycovidowe i ich skutki	310
3. Działania antycovidowe w rolnictwie i sektorze żywnościowym	318
4. Prawdopodobna sytuacja finansowa polskiego rolnictwa	319
5. Podsumowanie	322
Bibliografia	323